

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y cyfarfod	26 Medi 2024
Aelod / Swyddog Arweiniol	Y Cynghorydd Diane King (Aelod Arweiniol Addysg, Plant a Phobl Ifanc)
Pennaeth Gwasanaeth	Geraint Davies (Pennaeth Addysg)
Awdur yr adroddiad	Wayne Wheatley, Gwaith Cymdeithasol Addysg
Teitl	Hyrwyddo Presenoldeb Ysgol ac Ymgysylltiad mewn Addysg

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad yn cyflwyno'r sefyllfa bresennol o ran presenoldeb ysgol ac ymgysylltiad mewn addysg a'r ymateb i ymdrin â materion pan fo pryder ar lefel disgybl unigol yn Sir Ddinbych.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Darparu gwybodaeth ac egluro'r mesurau i gefnogi disgyblion diamddiffyn i ailymgysylltu gyda'u haddysg a darparu dealltwriaeth o'r cyd-destun rhanbarthol a chenedlaethol wrth ymdrin â'r lefel gyfredol o bryder yn genedlaethol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Gwahoddir y pwyllgor Craffu i drafod manylion yr adroddiad hwn ac i adnabod unrhyw faterion a godwyd sydd angen eglurhad neu archwilio pellach yn y dyfodol.

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Roedd cyfraddau presenoldeb ysgolion ym mlwyddyn ysgol 2018/19 cyn y pandemig ar gyfer ysgolion cynradd yn 94.8% ac ysgolion uwchradd yn 93.7%.

4.2 Roedd cyfartaledd presenoldeb Cymru ar gyfer ysgolion cynradd / uwchradd ar gyfer blwyddyn academaidd Medi 2023 i Fehefin 2024 yn 90.6%. Mae hyn yn gynydd o 89.2% dros yr un cyfnod yn 2022/23 ar draws Cymru. Yn Sir Ddinbych, roedd cyfanswm ysgolion cynradd / uwchradd gyda'i gilydd ar gyfer blwyddyn academaidd 2023 / 2024 yn 89.9 %, sy'n cyfateb i 0.7 % yn llai na chyfartaledd Cymru. Yn genedlaethol, bu i 10.3 % o ddisgyblion gyrraedd y trothwy absenoldeb cyson o 10% o sesiynau wedi'u methu ar gyfer y flwyddyn academaidd, sydd unwaith eto'n welliant o 12.9% dros yr un cyfnod yn 2022/23. Roedd ffigwr Sir Ddinbych yn 15.2% dros yr un cyfnod yn 2022/23.

4.3 Mae Lynne Neagle AS, Ysgrifennydd Cabinet Addysg, hefyd wedi cyhoeddi cynlluniau yn ddiweddar i ddod â Chymru yn unol â Lloegr ble mae absenoldeb cyson yn cael ei ddiffinio fel colli 10% o sesiynau hanner diwrnod (30 sesiwn) yn hytrach na'r gyfradd absenoldeb gyfredol o 20% o absenoldeb cyson sy'n gyfwerth â 60 sesiwn hanner diwrnod y flwyddyn.

4.4 Mae Sir Ddinbych wedi cael cyllid ychwanegol gan LIC trwy'r Grant Addysg Awdurdod Lleol i ymdrin a chefnogi addysg ac ysgolion. Rydym yn parhau i ddatblygu cysylltiadau cymunedol cydlynol ar draws yr awdurdod i ymdrin â'r duedd gyfredol hon a chanolbwyntio ar berthyn cymunedol a mynediad at wasanaethau. Mae hyn yn sicrhau fod plant yn defnyddio eu hawl i addysg llawn amser ond hefyd yn cael mynediad at wasanaethau sy'n ehangach na dim ond addysg yn unig. Fel rhan o hyn, rydym wedi datblygu strategaeth ymgysylltu â disgyblion sy'n defnyddio'r gwasanaethau sy'n cefnogi'r rhaglen hon ac yn gosod cyfeiriad strategol clir ar gyfer y gwasanaeth.

4.5 Gwella presenoldeb yn yr ysgol yw'r flaenoriaeth y cynutwyd arni ar gyfer y flwyddyn ysgol hon i bob tîm o fewn y Gwasanaethau Addysg, gan weithio gydag ysgolion i fonitro a chefnogi ymgysylltiad disgyblion. Mae'n ffurfio rhan o bolisi presenoldeb diwygiedig y sir sy'n gysylltiedig â chanllawiau Llywodraeth Cymru [Perthyn, Ymgysylltu a Chyfranogi](#) ac yn adlewyrchu'r themâu allweddol a'r disgwyliadau o ran camau gweithredu gan awdurdodau lleol. Mae'r polisi presenoldeb enghreifftiol newydd ar gyfer 2024/25 (**Atodiad 1**) a ddarperir i ysgolion gan Adran Addysg Sir Ddinbych yn sicrhau cydymffurfiaeth, rheolaeth effeithiol a chefnogaeth.

4.6 Mae gan y Gwasanaeth Lles Addysg gyfrifoldeb uniongyrchol dros bresenoldeb ysgol yn Sir Ddinbych. Yn defnyddio cyllid grant Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024/25,

mae'r gwasanaeth wedi cynyddu capasiti staff ac wedi penodi dau swyddog ymgysylltu â theuluoedd ac un swyddog presenoldeb. Mae'r aelodau staff hyn yn cefnogi ysgolion a theuluoedd ac yn darparu cyswllt rheolaidd a gwaith manwl i hyrwyddo presenoldeb, cefnogi ac, ar adegau, herio'r "rhiant" drwy ddyletswyddau statudol y gwasanaeth i ymgysylltu a chymryd rhan yn addysg eu plentyn. Caiff ethos a diwylliant drws agored ei hyrwyddo ar draws holl ysgolion y sir. At hynny, rhoddir pwyslais ar sicrhau bod y rhiant yn teimlo ei fod yn cael ei werthfawrogi a'i groesawu i weithio gydag ysgolion, gyda chynigion amrywiol i gymryd rhan drwy weithgareddau, cyfarfodydd a sgysiau anffurfiol yn yr ysgol; a chynnig cyfle i gyfarfod a deall sut y gall y rhiant wneud gwahaniaeth. Mae cyllid grant Ysgolion Bro ychwanegol ar gyfer 2024/25 wedi galluogi'r Gwasanaeth Cwnsela Ysgolion a gweithiwr cyswllt teulu'r Blynnyddoedd Cynnar i ffurfio rhan o'r gwasanaethau a gynigir i deuluoedd yn seiliedig ar atgyfeiriadau gan ysgolion yn ymwneud â phryderon presenoldeb. Bydd y gefnogaeth ychwanegol hon o gymorth pan mae iechyd meddwl, gorbryder cymdeithasol a mynediad cynnar at addysg yn ffactor sylweddol.

4.8 Mae Adran Addysg Sir Ddinbych yn gweithredu polisi amserlen lai newydd ar gyfer ysgolion. Mae'n mynd i'r afael â'r pryderon lleol a chenedlaethol o ran nifer y disgyblion ar ddyddiau ysgol byrrach am amryw o resymau yn cynnwys iechyd ac anghenion cymdeithasol, presenoldeb ac ymddygiadol ehangach. Mae'r polisi'n cynnig proses gyson ar gyfer olrhain a monitro disgyblion yn cynnwys pan mae'n rhaid i ysgolion hysbysu Adran Addysg Sir Ddinbych pan maent yn ystyried gweithredu amserlen lai ar gyfer disgybl. Mae archwiliad yn cael ei gynnal ar hyn o bryd i roi syniad clir o'r gwaith hwn wrth roi'r polisi newydd ar waith.

Nid oes un ateb, un grŵp neu un gwasanaeth y gall ymdrin â'r mater hwn.

4.10 Mae'r awdurdod lleol yn edrych ar y cwmpas mae diwygiadau diweddar yn y Cwricwlwm i Gymru, Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Addysg 2018, a'r adnoddau a'r cysylltiadau o fewn gwasanaethau'r awdurdod yn gallu ei roi i bresenoldeb disgyblion o fewn ei gylch gwaith fel blaenoriaeth.

4.11 Mae cwmpas yr uchod yn ymdrin â nifer o faterion mae plant yn delio â nhw yn ddyddiol: apathi, digalondid ac yn fwy pryderus, iechyd meddwl a lles sydd wedi cynyddu'n sylweddol ers 2018. Mae gan y rhan fwyaf os nad bob atgyfeiriad i'r Gwasanaeth Lles Addysg thema sy'n ailadrodd o'r materion uchod.

4.12 Yn bresennol mae perfformiad cyffredinol Sir Ddinbych yn 89.9%, y cyfartaledd ar draws Cymru o Fedi i Fehefin 2024 yw 90.6%. Mae dadansoddiad manylach o'n sefyllfa bresennol mewn perthynas ag absenoldebau awdurdodedig a heb awdurdod dros y tair blynedd academaidd olaf ar gael yn **Atodiad 2**.

4.13 Mae dull ysgol gyfan yn gyffredin ar draws ysgolion Sir Ddinbych ble gall yr holl staff beth bynnag fo'u swyddogaeth wneud gwahaniaeth i blentyn mewn ysgol sy'n gosod y plentyn yn ganolog i'r holl waith sydd â diddordeb cyffredin o ddysgu, gofal a lles. Mae gan ysgolion dimau bugeiliol a staff cefnogi yn gweithio gyda disgyblion i wella canlyniadau dysgu ond hefyd deall gofal ein dysgwyr diamddiffyn sydd â phrofiadau niweidiol yn ystod plentyndod, materion teuluol cymhleth, tlodi, anfantais a nifer cynyddol o broblemau iechyd meddwl, gorbryder ac ymddieithrio.

4.14 Mae cyfres o ganllawiau wedi eu creu i gefnogi ysgolion a theuluoedd i ddeall y disgwyliadau o ran presenoldeb da a hefyd i roi eglurder trwy gyfres o gwestiynau cyffredin.

4.15 Defnyddir rhybuddion cosb benodedig fel mesur pan fo pob ymdrech arall gan yr ysgol i ymgysylltu â rhiant wedi methu, mae hyn yn unol â'r canllawiau presennol gan Llywodraeth Cymru.

Rhybuddion Cosb Benodedig	Blwyddyn Ysgol	Rhybudd a gyflwynwyd	Dirwyon a Gyflwynwyd
	2021 /2022	42	7
	2022/2023	234	22
Blwyddyn Ysgol Gyfredol	2023/2024	483	76

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1 Mae'r maes gwaith hwn yn cyfrannu at wneud sir Ddinbych yn lle ble mae pobl ifanc eisiau byw a gweithio a chyda'r sgiliau i wneud hynny. Mae hefyd yn cyfrannu at wneud Sir Ddinbych yn rywle y gall pobl ifanc ffynnu a chael y cychwyn gorau mewn bywyd beth bynnag fo'r problemau neu heriau maent yn eu hwynebu.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1 Mae'r awdurdod lleol yn cael eu cefnogi gan grantiau allanol i ymdrin â'r lefel gyfredol o bryder yn genedlaethol ac yn lleol ynglŷn ag effaith presenoldeb gwael a'r cynnydd i adennill a rhagori ar y lefelau a gyrhaeddwyd yn 2018/19. Pe byddai'r arian yn gostwng yn y setliad gan Llywodraeth Cymru yn y dyfodol byddai angen cynnal adolygiad i edrych ar gyfeiriad strategol y sir yn ymwneud â buddsoddiad yn y dyfodol i gefnogi'r maes blaenoriaeth uchel hwn. Mae Sir Ddinbych yn deall bod Llywodraeth Cymru, ar hyn o bryd, yn canolbwyntio ar hyrwyddo ymgysylltiad pob dysgwr.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1 Nid oes angen gwneud penderfyniad na chynnig ar gyfer newid ac felly nid oes angen Asesiad o Effaith ar Les.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Mae trafodaethau yn parhau gyda phenaethiaid i lywio newidiadau polisi a chefnogaeth. Trafodwyd y maes hwn yng nghyfarfod Craffu Perfformiad ym mis Ionawr 2024.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Fel y nodir yn adran 6 yr adroddiad.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Bydd y risgiau o beidio â chyflawni nod strategol LIC a'r ALI o bosib yn gweld nifer is o blant yn mynd i'r ysgol yn rheolaidd yn Sir Ddinbych; bydd y gwaith hwn yn lliniaru'r risgiau hynny.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Deddf Addysg 1996 - Adran 444

11.2 Caiff pwerau'r Pwyllgor Craffu mewn perthynas â'r mater hwn eu nodi yn Adran 21
Deddf Llywodraeth Leol 2000 ac Adran 7 o Gyfansoddiad y Cyngor.